

MAASTIKUKUJUNDUSE PÕHIPROJEKT

TÖÖ NR.

TELLIJA :

.....
(allkiri)

OBJEKT :

PROJEKTEERIJA:

**PROJEKTIJUHT JA VASTUTAV
SPETSIALIST:**

volitatud maastikuarhitekt-ekspert, tase 8
kutsetunnistus nr.143349
ERKI, Diplom Я024632, juuli 1977.a

.....
(allkiri)

TALLINN 04/2021

Maastikukujunduse põhiprojekt

Projekti tunnus:

Staadium: põhiprojekt

Versioon:

töö nr. -- --

Koostaja:

Arhitekt/volitatud maastikuarhitekt-ekspert, tase 8

.....

Kutsetunnistus nr.143349

MTR NR. EP 10017450

Muinsuskaitseameti tegevusluba nr. E 112/2004

Muinsuskaitseameti tegevusluba nr. VS 133/2004

Projekti nimetus: Maastikukujunduse eel- ja põhiprojekt
 Aadress: , Nõmme linnaosa,
 Tallinn, Harju maakond
 Projekti koostaja:
 Projekti tunnus:
 Staadium: Põhiprojekt
 Versioon:
 Töö rn.
 Kuupäev:

SISUKORD

1.	Üldosa.....	5
1.1.	Olemasolev olukord	5
2.	Maastikuarhitektuurne lahendus (vt. Joonis MA-4-01)	6
3.	Vertikaalplaneerimine (vt. joonis MA-4-02, MA-6-01, MA-6-02)	8
4.	Välisvalgustus (vt. joonis MA-4-04, lisa 14-22)	10
5.	Taimmaterjal (vt. joonis MA-4-03 Dendroloogiline istutusjoonis).....	11
5.1.	Lehtpõõsad	11
5.2.	Okaspuud.....	14
5.3.	Roosid.....	15
5.4.	Ronitaimed	15
5.5.	Marjapõõsad	16
5.6.	Püsikud	17
5.7.	Sibullilled	20
6.	Haljastuse rajamise nõuded	21
6.1.	Kasvualuse koostis, lõimis, kogus, paksus ja pinnaseanalüüsi normväärtused	21
6.2.	Istutusaugu mõõtmed, hekkidel ka kraavi mõõtmed. Istutusaeg	22
6.3.	Taimeliik, päritolu ja suurus	22
6.4.	Taimede transport ja hoiustamine enne istutamist.....	22
6.5.	Taimede istutusvahed ja kaugused istutusala servast ja ümbritsevatest tarinditest	22
6.6.	Taimede istutamine	23
6.7.	Kasutatav kattematerjal ja selle paksus.....	23
6.8.	Väetamine ja kastmine	24
6.9.	Muru rajamine	24
7.	Olemasolevate puude ja taimestiku säilitamine	24
8.	Ehitustööde kvaliteedinõuded, juhised tööde tegemiseks	25
8.1.	Keskkonnakaitse	26
9.	Taimede hooldus.....	26
9.1.	Okaspuud ja põõsad	26
9.2.	Lehtpõõsad (heitlehised)	27
9.3.	Rododend	27
9.4.	Pargiroosid	28
9.5.	Püsililled	29
10.	Kastmissüsteem	29

4_ASENDIPLAANI JOONISED

MA-4-01	Asendiplaan	M 1:200
MA-4-02	Vertikaalplaneerimine	M 1:100
MA-4-03	Dendroloogiline istutusjoonis	M 1:100
MA-4-04	Välisvalgustuse kontseptsioon	M 1:200

6_VAATED-LÕIKED

MA-6-01	Teede ja platside lõiked. Lõiked 1-1 - 8-8	M 1:50
MA-6-02	Teede ja platside lõiked. Lõiked 9-9 – 14-14	M 1:50

8_MAHUD JA SPETSIFIKATSIOONID

MA-8-01	Taimmaterjali nimekiri
MA-8-02	Välisvalgustuse spetsifikatsioon
MA-8-03	Haljastustööde mahud

9_LISAD

MA-9-01	Maastikukujunduse kontseptsioon
MA-9-02	Materjalid
MA-9-03	Pergola
MA-9-04	Võresein
MA-9-05	Tarbeaed
MA-9-06	Lipumast
MA-9-07	Taimmaterjal. Istutusala maja ümber
MA-9-08	Taimmaterjal. Istutusala terrassi juures
MA-9-09	Taimmaterjal. Perimeetri istutusala krundi läänepoolisel küljel
MA-9-10	Taimmaterjal. Perimeetri istutusala krundi lõunapoolisel küljel
MA-9-11	Taimmaterjal. Perimeetri istutusala krundi idapoolisel küljel
MA-9-12	Taimmaterjal. Turbaaed
MA-9-13	Taimmaterjal. Marjapõõsad
MA-9-14	Välisvalgustus. Pollarvalgusti
MA-9-15	Välisvalgustus. Mastvalgusti
MA-9-16	Välisvalgustus. Seinavalgusti
MA-9-17	Välisvalgustus. Laevalgusti
MA-9-18	Välisvalgustus. Puualune valgusti
MA-9-19	Välisvalgustus. Lipumasti valgustus
MA-9-20	Välisvalgustus. Valguskett
MA-9-21	Välisvalgustus. Pistikupesapost
MA-9-22	Välisvalgustus. Pistikupesa (süvistatav puitterrassi sisse)

SELETUSKIRI

1. ÜLDOSA

Projekteeritav ala asub Tallinnas, Nõmme linnaosas, aadressil (katastritunnus). Krundi pindala on 2047.27m².

Skeem 1. Projektala asukoht. Alus: Maa-amet.

Käesolev projektdokumentatsioon annab maastikuarhitektuurse lahenduse põhiprojekti staadiumis. Kinnistu kasutusotstarvet ei muudeta. Töö koostamise aluseks on tellija ja töövõtja vaheline leping, tellija poolt esitatud asendiplaan ning Eesti Vabariigis kehtivad seadused, normid ja standardid.

1.1. Olemasolev olukord

Projektala asub Nõmme linnaosas. Tegemist on eramute piirkonnaga. Krunt piirneb põhja ja ida poolt erakinnistutega. Krundist lääne poolt, üle tee, asub parkmets (kaitstav loodusobjekt). Ligipääs kinnistule on tänavalt.

Krundi planeerimisel arvestati olemasoleva hoone arhitektuuriga, olemasoleva situatsiooniga ja tellija soovidega.

Planeeritava kinnistu olemasolev elujõuline kõrghaljastus on planeeritud maksimaalses ulatuses säilitada. Likvideerida on ette nähtud maja põhja- ja läänepool neli lehtpuud (vt joonis MA-4-01 Asendiplaan). Samuti likvideerida majast põhja pool olev sireli grupp, krundi läänepoolse aia servas olevad lumimarjad ja pargiroosid ning majast lõuna pool, sissepääsu juures, olevad pargiroosid koos enelatega. Soovi korral võib enelad (3tk) ümber istutada.

Olemasolevatele säilitatavatele puudele on vajalik teha hoolduslõikus s.t. arboristil tuleb eemaldada kuivanud ja murdunud oksad.

Ehitustegevuse käigus tuleb jälgida, et säilitatavate puude juuri ega tüvesid ei vigastataks.

Maapinna absoluutkõrgused jäävad vahemikku 49.83 kuni 50.30. Maapind on tasane, kaldega elumaja suunas.

2. MAASTIKUARHITEKTUURNE LAHENDUS (VT. JOONIS MA-4-01)

Krundi maastikukujundusliku lahenduse dikteeris olemasoleva hoonestuse asukoht, olemasolev kõrghaljastus, kliendi soovid ning vajadused.

Kujunduslahenduses jäävad domineerima kaarjad ja vabakujulised jooned, mida toetavad kinnistu põhjapoolse planeeritavad vabakujulise joonega istutusala (rodoaed). Kujunduslahendus on ühtlasi nii dekoratiivse kui ka praktilise loomuga.

Lahenduse aktsendiks on istutusala, pergola (vt. lisa 3), võreseinad (vt. lisa 4) ja dekoratiivsed aiavalgustid (vt. lisa 14 - 22). Kinnistu idapiirile planeeritava võreseinaga varjatakse ebamugavaid vaateid naaberhoovidesse.

Krundile sissepääsu asukoht jääb autole ja jalakäijale samaks. Krundile viiv sõidu- ja jalakäigutee ning prügikonteineri ala on planeeritud katta betoonist sillutiskividega (hall, Benders Labyrint/Troja antiik 140x140x50mm). Lähtudes olemasolevatest kõrgusmärkidest prügikonteineri ala on piiratud äärekiviga (hall, Benders sile äärekivi, 700x70x300mm).

Abihoone lähedusse on projekteeritud kolmele autole parkimisala. Parkimisala abihoonest on eraldatud istutusala. Istutusala on ette nähtud teepinnast tõsta turbapätsidega (200x300x450mm) ca 10cm kõrgemale, kõrgusmärk 50.20. Abihoone lõuna- ja läänepoolsele küljele on projekteeritud puitterrass, mis piirneb turbapätsidega tõstetud istutusala. Istutusala jääb terrassiga samasse

tasapinda. Puitterrassi kõrgusmärk on 50.14. Abihoone ida- ja põhjapoolne ala on kaetud graniitsõelmetega (hall, frak 0-4mm), eralduseks istutusala on lehtmetailist serv.

Maja põhja- ja loodepoolisel küljel olemasolevate mändide alla on kujundatud rodoaed koos hapulembeste taimedega. Istutusala on ette nähtud murupinnast tõsta turbapätsidega (200x300x450mm) 20cm kõrgemale. Rodoaeda on projekteeritud erineva õievärvi ja kasvukõrgusega rododendroneid ning ka mustikaid, pohlasid ja hapulembesi püsikuid.

Elumaja lääne-, lõuna- ja idapoosele küljele on projekteeritud istutusala püsikute ja pargiroosidega. Istutusala katteks kasutada dekoratiivkivi (Inkoo mustjaspunakas tardkivikillustik frak. 6-12mm, kihi paksus 50mm).

Elumaja ees olev betoonkivist ala on piiratud pügatud vänd-jugapuust 'Hillii' hekiga. Heki kõrgus 80cm.

Elumajast lõunas olev puitterrass koos varikatusega on ette nähtud likvideerida. Likvideeritava terrassi asemele on projekteeritud suurem puitterrass (lehise terrassilauast), mis on ühendatud tarbeaiaga, grill- ja puhkealaga. Puitterrassi mõõdud on 5400x7200mm. Puitterrassi tarbeaiast eraldab istutusala püsikute ja põõsastega. Istutusala katteks on ette nähtud dekoratiivkivi (Inkoo mustjaspunakas tardkivikillustik frak. 6-12mm, kihi paksus 50mm) ja eralduseks murust lehtmetailist serv.

Puitterrassile on projekteeritud pergola (vt. lisa 3, lahendatakse eraldi projektiga), mille mõõdud on 3000x3000mm ja kõrgus ca 2600mm.

Tarbeaias ruutude servad (peenramaa) on eraldatud hõõvelprussiga 45x120mmxvabapikkus (värvitud linaõlivärviga, must), mis on teepinnast 240mm kõrgemad (vt. lisa 5). Teepinna katteks on betoonkivi (hall, Benders Labyrint/Troja antiik 140x140x50mm).

Tarbeaeda on projekteeritud kasvuhoone Sirius (13m²). Kasvuhoonesse on ette nähtud teisaldatavad jalgadega istutuskastid (nt. Elho, green basics grow table xxl). Teepinna katteks on betoonkivi (hall, Benders Labyrint/Troja antiik 140x140x50mm).

Tarbeaia kõrvale on projekteeritud grillala koos puhkealaga. Puhkealal paikneb kümblustünn, mis on paigutatud puitterrassile.

Puhkeala koos grillalaga ja tarbeaiaga on piiratud võreseinaga (vt. lisa 4, lahendatakse eraldi projektiga). Võreseina kõrgus ca 1900mm.

Krundi lääne-, lõuna-, ida- ja põhjapoolsele küljele on projekteeritud koera jooksurada / hooldusrada. Jooksuraja katteks on männikooremultsh (frak.0-15mm, kihi paksus 70mm). Krundi lääne- ja

lõunapoolsel küljel eralduseks istutusalast on lehtmetailist serv. Lähtudes olemasolevatest kõrgusmärkidest krundi idapoolsel küljel, koera jooksurada / hooldusrada on eraldatud puhkealast ja tarbeaiast äärekiviga (hall, Bendes sile äärekivi, 700x70x300mm).

Pargi tn ja Paiste tn äärde, krundi piirile on projekteeritud tõstetud istutusalala. Istutusalala servaks on murtud paekivist kuiv tugimüür. Tugimüüri paksus on 300mm ja kõrgus 100-300mm. Istutusalala katteks on ette nähtud dekoratiivkivi (Inkoo mustjaspunakas tardkivikillustik frak. 6-12mm, kihi paksus 50mm).

Krundi põhja -ja kirdepoolsele küljele on ette nähtud pügatud okaspuu hekk. Istutusalala katteks on ette nähtud männikooremultsh (frak. 0-15mm) ja eralduseks murust lehtmetailist serv.

3. VERTIKAALPLANEERIMINE (VT. JOONIS MA-4-02, MA-6-01, MA-6-02)

Vertikaalplaneerimise aluseks on võetud poolt niveliiriga (mitte geodeetiline mõõteriist) mõõdetud (märtsis 2021.a.) kõrgusmärgid. Elumaja nurgad on seotud kõrgusele 50.00.

Maapind on kaldega krundi keskele, maja suunas. Sadeveed on juhitud muru- ja istutusaladele ja immutatud pinnasesse.

Kui kõrgusmärk eeldab, et olemasolevate puude juures tõuseb maapind enam kui 20cm, siis tuleb planeeritavast kõrgusest anda vertikaaliga kalle puu poole, et mitte kuhjata mulda juurekaelale.

Krundile sõidu- ja kõnniteed on projekteeritud betoonkivist kattega (hall, Benders Labyrint/Troja antiik 140x140x50mm). Sõiduteel betoonkivi paigaldatakse tihendatud liivalusele 30mm. Tee aluskihtideks on tihendatud peenkillustik (frak. 8-16mm) 150mm ja jämekillustik (frak. 16-32mm) 200mm. Kõnniteedel betoonkivi paigaldatakse tihendatud liivalusele 30mm. Tee aluskihtideks on tihendatud peenkillustik (frak. 8-16mm) 150mm. Betoonkivist sõidu- ja kõnnitee lõpetamisel äärvine betoonkivi serv paigaldatakse segualusele (C16/20) 100mm (Vt. Joonis MA-6-01 lõige 2-2, 4-4).

Elumaja sokli serv kaetakse tekstiilmultshiga (A PGI, tüüp Agryl M) ja dekoratiivkiviga (Inkoo mustjaspunakas tardkivikillustik frak. 6-12mm, kihi paksus 50mm, vt. Joonis MA-6-01 lõige 8-8, MA-6-02 lõige 12-12).

Elumaja lõunapool olev terrass on projekteeritud lehise terrassilauast (28x95mmxvabapikkus, laudade vahe 5mm, vt. Joonis MA-6-02 lõige 9-9, 10-10). Puitterrassi kõrgusmärk on 50.15. Terrassilaud paigutada immutatud puittalade peale 50x100mm (talad paigutada ca iga 500mm tagant). Immutatud puittalad 50x100mm on paigutatud Columbia-kivist vundamendipostidele

(kivipostid paigutada ca iga 1500mm tagant). Puitterrass on piiratud servalauaga (lehise terrassilaud 28x95mmxvabapikkus). Puitterrass on projekteeritud ka puhkealale ja abihoone juurde. Abihoone juures puitterrassi kõrgusmärk on 50.14.

Tarbeaed. Tarbeaias ruutude servad (peenramaa) on eraldatud hõõvelprussiga 45x120mmxvabapikkus (värvitud linaõlivärviga, must), mis on teepinnast 240mm kõrgemad (vt. Joonis MA-6-02 lõige 10-10, vt. lisa 5). Teepinna katteks on betoonkivi (hall, Benders Labyrint/Troja antiik 140x140x50mm). Betoonkivi paigaldatakse tihendatud liivalusele 30mm. Tee aluskihtideks on tihendatud peenkillustik (frak. 8-16mm) 150mm. Betoonkivist kõnnitee lõpetamisel äärmine betoonkivi serv paigaldatakse segualusele (C16/20) 100mm.

Krundi perimeetrile projekteeritud koera jooksurada / hooldusrada. Jooksuraja katteks on männikooremultsh (frak.0-15mm, kihi paksus 70mm). Krundi lääne- ja lõunapoolsel küljel eralduseks istutusala on lehtmetailist serv (lati mõõtmed 5x60xvabapikkus). Serv kinnitatakse maasse tugiraudade abil (Ø8mm, pikkus 250mm), mis on lati külge keevitatud. Tugiraudad peavad olema iga meetri tagant (vt. Joonis MA-6-01 lõige 6-6).

Lähtudes olemasolevatest kõrgusmärkidest krundi idapoolsel küljel, koera jooksurada / hooldusrada on eraldatud puhkealast ja tarbeaiast äärekiviga (hall, Benders sile äärekivi, 700x70x300mm). Äärekivi tuleb paigaldada betoonalusele (100mm, vt. Joonis MA-6-02 lõige 10-10. Samuti äärekiviga on piiratud prügi konteineri ala.

Abihoone ida- ja põhjapoolne ala on kaetud graniitsõelmetega (hall, frak 0-4mm). Graniitsõelmed on istutusala eraldatud metallservaga. Graniitsõelmete kattekihi paksus on 60mm. Kõigepealt rajatakse killustikust 150mm aluskonstruksioon ja sellele laotatakse paetuhk ja graniitsõelmed ühtlase kihina. Oluline on pärast sõelmeplatsi rajamist seda kasta ja vibreerida, sest see aitab kaasa graniitsõelmetest pinna tugevnemisele (vt. Joonis MA-6-02 lõige 14-14).

Krundi lääne- ja lõunapoolsele perimeetrile on projekteeritud tõstetud istutusala milles kasvumulla kihi paksus on 400-600mm ja katteks Inkoo mustjaspunakas tardkivikillustik (frak. 6-12mm, kihi paksus 50mm). Istutusala servaks on murtud paekivist kuiv tugimüür. Tugimüüri paksus on 300mm ja kõrgus 100-300mm (vt. Joonis MA-6-01 lõige 6-6).

Krundi põhja -ja kirdepoolsele perimeetrile on projekteeritud istutusala milles kasvumulla kihi paksus on 800mm ja katteks männikooremultš (frak. 0-15mm, kihi paksus 50mm). Istutusala eraldus murust lehtmetailist servaga (lati mõõtmed 5x60xvabapikkus). Serv kinnitatakse maasse tugiraudade abil (Ø8mm, pikkus 250mm), mis on lati külge keevitatud. Tugiraudad peavad olema iga meetri tagant (vt. Joonis MA-6-02 lõige 13-13).

Krundi põhja-, lääne- ja lõuna poolsel küljel on projekteeritud turbapätsidega istutusala milles turbamulla kihi paksus on 400-600mm. Istutusala on eraldatud murust turbapätsidega (200x300x450mm, vt. Joonis MA-6-01 lõige 6-6). Turbapätsid on omavahel kinnitatud tikkudega.

Maja põhja- ja loodepoolsel küljel olemasolevate mändide alla on projekteeritud turbapätsidega istutusala milles turbamulla kihi paksus on 400-600mm. Istutusala on eraldatud murust turbapätsidega (200x300x450mm, vt. Joonis MA-6-01 lõige 3-3, MA-6-02 lõige 14-14). Turbapätsid on omavahel kinnitatud tikkudega.

4. VÄLISVALGUSTUS (VT. JOONIS MA-4-04, LISA 14-22)

Valgustite tüübid vt. 'Välisvalgustuse spetsifikatsioon'.

Välisvalgustite lülitusgrupid vt. Joonis MA-4-04.

Aiaruumi valgustuse põhimõtteks on anda pimedal ajal nii üldvalgust, kui illumineerida aias olevaid dekoratiivseid elemente.

Sissesõidutee valgustamiseks on projekteeritud mastvalgustid (2tk, valg. nr: 1, 2, vt. Lisa 15). Valgustid lülituvad käsitsi kui ka automaatselt hämardumisele.

Elumaja läänepoolsel küljel kõnnitee serva ning maja lõuna- ja idapoolsel küljel istutusala serva on projekteeritud pollarvalgustid (12tk, valg. nr: 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 16, 17, vt. Lisa 14). Valgustid lülituvad käsitsi kui ka automaatselt hämardumisele.

Lipumasti valgustamiseks on projekteeritud altvalgusti (1tk, valg. nr. 9, vt. Lisa 19). Valgusti lülitub käsitsi kui ka automaatselt hämardumisel.

Puu illumineerimiseks on projekteeritud altvalgusti (1tk, valg. nr. 3, vt. Lisa 18). Valgusti lülitub käsitsi kui ka automaatselt hämardumisel.

Terrassi ning grillala valgustamiseks on projekteeritud valguskett (valg. nr: 10, 15, vt. lisa 20). Valgusti lülitub käsitsi, lisatud veksellülitis.

Kasvuhoonesse on projekteeritud laevalgusti (1tk, valg. nr: 14). Valgusti lülitub käsitsi, lisatud veksellülitis.

Maja läänepoolse seina külge on projekteeritud seinavalgusti (1tk, valg. nr: 22, vt. lisa 16). Valgusti lülitub käsitsi kui ka automaatselt hämardumisel.

Maja lääne- ja idapoolse sissepääsudele on projekteeritud laevalgusti (2tk, valg. nr. 20,21, vt. lisa 17). Valgusti lülitub käsitsi kui ka automaatselt hämardumisel.

Parkimisala serva on projekteeritud pistikupesapost (1tk, nr 23, vt. lisa 21).

Valgusti margi valikul tuleks jälgida, et valgusti oleks niiskuskindel ja sobilik välitingimustesse. Krundile paigutatav elektriakaabel peaks asuma kaitsvas plasttorus.

Kogu aiavalgustus on jaotatud kaheksaks lülitusgrupiks. Valgustid peaksid automaatselt lülituma hämardumisel (reguleeritavad kellaga) ja võimalik peaks olema ka elektrikilbist valgustite käsitsi väljalülitamise võimalus (grupp 1, 2, 3, 4, 5). Samuti on grupid kus on ainult lülitamine käsitsi (grupp: 6, 7, 8). Sellele grupele on lisatud veksellülitus.

5. TAIMMATERJAL (VT. JOONIS MA-4-03 DENDROLOOGILINE ISTUTUSJOONIS)

Taimede valikul oli kaks põhiprintsiipi. Esiteks, et nad sobiksid kasvukohale, teiseks, et nad oleksid dekoratiivsed ja täidaksid neile pandud ülesandeid.

Aeda on planeeritud järgmisi taimi:

5.1. Lehtpõõsad

Harilik ebajasmiin 'Aureus'. Laiuv põõsas. Kõrgus 1,5m. Sidrunkollaste lehtedega, mis varjulises kasvukohas muutuvad rohekaks. Valged lõhnavad lihtõied. Õitseb juunis juulis. Kasvukoha suhtes pole eriti nõudlik. Sobivad normaalsed parasniisked aiamullad.

Ebajasmiin 'Virginal'. Kiirekasvuline püstine põõsas, millel on noores eas oksad püstised ja vananedes kaarduvad kergelt. Õied on tihedates õisikutes ja täidisõielised, lõhnavad tugevalt. Õitseb juunis-juulis. 'Virginal' on väga vastupidav ja laialtlevinud ebajasmiini sort. Kõrgus 2-3 meetrit.

Punane eerika. Pisikeste igihaljaste lehtedega. Ta on väga madala kasvuga padjandiline kääbuspõõsas. Õiepungad moodustuvad võrsete tippudesse juba sügisel, talvituvad lume all ja värvuvad lõplikult ning puhkevad õide alles varakevadel! Õitsemine kestab mai lõpuni. Punase eerika sordid on enamasti roosade kuni roosakaspunaste õitega, kuid leidub ka valgeõielisi. Mõnedel sortidel on kollane lehestik. Eerikad vajavad edukaks kasvamiseks nõrgalt happelist mulda. Aias on nende kasvukoht valgusküllasel turbapeenral. Igihalja taimena vajavad eerikad kaitset varakevadise terava päikese eest, vastasel juhul võivad lehed kõrbed nagu kanarbikul ja rododendronitelgi. Punase- ja värd-eerika sordid on külmakindlad. Eerikaid kastetakse pehme veega ja väetatakse rodoväetistega.

Nipponi enelas sort 'Snowmound' kasvab kuni 1,5 meetri kõrguseks. Püstiste kaarjate okstega

tihe põõsas. Lehed tumerohelised. Valged õiekobarad asuvad piki eelmise aasta võrseid. Õitseb juunis, umbes nädal peal tuhkur enela sordi 'Grefsheimi'. Kasvukohalt eelistab päiksest kuni poolvarju. Kasvab kõikidel muldadel ja väga vastupidav. Noorendada, kuid mitte kärpida, sest erinevalt jaapani enelast õitsevad tal eelmise aasta võrsed.

Tuhkur enelas 'Grefsheim'. Pikkade kaarjate okstega põõsas. Täiskasvanuna 1,5m kõrge ja sama lai. Heitlehine. Lehed piklikud, kitsad, väikesed, hallikasrohelised, sügisvärvus kollakas. Valged õiekobarad asuvad piki eelmise aasta võrseid. Õitseb igal aastal rikkalikult mai lõpul. Vähenõudlik kasvumulla suhtes, vastupidav. Sobib päikeseline kuni poolvarjuline kasvukoht. Vanemaid põõsaid soovitatav peale õitsemist tugevalt tagasi lõigata, siis moodustab põõsas jälle pikki kaarjaid võrseid, mis järgmisel kevadel rikkalikult õitsevad.

Värdforsüütia 'Minigold'. Kompaktne, veidi ebakorrapärase kasvukujuga. Kõrgus 2m. Noored võrsed on püstised, vanemad oksad kaardus. Ümmargused kuni munaja kujuga tumerohelised lehed. Rikkalikult erkkollaseid õisi enne lehtimist. Õitseb aprillis-mais. Kasvab kõigil parasniisketel aiamuldadel.

Aedhortensia 'Bombshell'. Suurte, rohekasvalgete kuni valgete õisikutega ja väga kompaktse kasvuga aedhortensia sort. Kõrgus 1m. Kasvab hästi nii päikeselises kui ka varjulisemas kasvukohas. Hea külmakindlusega. Lõigata varakevadel.

Aedhortensia 'Grandiflora'. Püstise kasvuga põõsas, 2-3 m kõrgune. Laius 1,5-2 m. Heitlehine. Lehed rohelised. Õied valged, enne äraõitsemist roosakad, õitseb juulist septembrini. Sobib päikeseline kuni poolvarjuline kasvukoht. Sobivad happelised kuni aluselised mullad. Varakevadine tagasilõikus soodustab rikkalikku õitsemist, üheaastased võrsed lõigatakse tagasi 2-3 punga peale. (Sel juhul jääb põõsa lõplik kõrgus madalamaks).

Aedhortensia 'Pink Diamond'. Püstiste tihedate okstega põõsas. Kõrgus 1,5-2m. Lehestik roheline. Õied puhkedes kreemikasroosad, muutudes hiljem tumeroosaks, õie kuju piklik. Kasvab hästi nii päikeselises kui ka varjulisemas kasvukohas. Õitseb juulist septembrini.

Puishortensia 'Annabelle'. Keskmise kõrgusega püstiste okstega põõsas. Täiskasvanuna 2m kõrgune ja laiune. Heitlehine. Lehed vastakud, munajad kuni elliptilised, 8-15 cm pikad, rohelised. Suured valged õiekerad suve lõpul augustist - septembrini. Õisiku läbimõõt tihti 30cm! Igal kevadel tugevalt tagasi lõigata. Sobib päikesepaisteline kuni poolvarjuline kasvukoht. Vajab kerget happelist, viljakat ja parasniisket mulda. Armastab päikest, kuid kasvab edukalt ka kerges varjus.

Lõikamine: lõika põõsaid tagasi 60...70 cm kõrguselt. Niiviisi puituvad oksad tugevaks ja seisavad

paremini püsti. Madalama lõikuse korral on õied küll suuremad, kuid kõrge lõikuse puhul on nad siiski sedavõrd suured, et nendega võib rahul olla. Paraku ei jäta külmem talv oksu ellu ja põõsas on sunnitud kevadel ikkagi kasvatama uued kergesti lamanduvad oksad.

Kanarbik. Kõrgus 20-40cm. Hariliku kanarbiku õied võivad olla valgest tumepunaseni. Lehed on taimel igihaljad ning üsnagi pisikesed. Mullaks sobib kanarbikule happeline ning turbasegune muld.

Rododendronid. Rododendronid ei talu teravat varakevadist päikest, kuna sel perioodil on maa juurte piirkonna ulatuses külmunud ja juured ei saa kätte vett, et varustada sellega päikesepaistes kuivavaid suuri igihaljaid lehti. Siin tuleb rodopuhmaid varjutada kunstlikult varjutusriidega. Varjutamine ei ole enam oluline pärast mulla sulamist. Ka talvised külmad tuuled kuivatavad ja murravad rodode lopsakaid lehti. Lagedal kohal on sellegi hävitava mõju vastu abiks varjutusriie. Kui rododendron on lõpetanud oma õitsemise, murtakse närtsinud õisikud ära. Lopsakad kuivavad õisikud rikuvad kaua põõsa üldpilti, segavad uute võrsete kasvamist ja arenevad seemned kurnavad taime asjatult, kuna seemneid pole vaja saada.

Rododendron 'Helsinki University'. Püstise kasvuga. Igihaljas. Kõrgus 1,8m. Lääkivrohelised lehed, mis on noorel taimel punaka tooniga. Lehed vajavad kaitset kevadise päikese eest. Õis on hele-roosa oranzide tähnidega. Õitseb aprillis. Vähenõudlik, vastupidav. Vajab happelist, huumusrikast ja poorset pinnast. Külmaskindel kuni -39C

Rododendron 'Pohjola's Daughter'. Kõrgus 0,8m. Lehed on tumerohelised elliptilised ja kumerad. Lehed vajavad kaitset kevadpäikese eest. Suured, roosakasvalged õied, õitseb mais juunis. Vähenõudlik, vastupidav. Vajab happelist, huumusrikast ja poorset pinnast.

Sordil 'Roseum Elegans' on õied roosad, lillaka tooniga, neelus punakaspruunid või kollakasrohelised täpid. Õitseb samuti juunis.

Jakušiima rododendron 'Polaris' – aeglakasvuline kompaktne põõsas, igihaljaste lehtedega, õitseb juunis rubiinroosade õitega. Kõrgus 0,5 – 0,7m. Sobib poolvarjuline ja varjuline kasvukoht. Õiepungade külmaskindlus -28°C.

Tihe rododendron. Erakordselt kompaktne “kääbik”. Kõrgus 0.4m. Igihaljas. Hallikasrohelised kuni hõbehallid väikesed lehed. Lillad õied, õitseb mais. Vajavad happelist, huumusrikast ja poorset pinnast. Eelistavad tuulevaikset poolvarju. Ei talu keskpäevast päikest, seisvat vett, pikka põuda ega tuult. Talveks vajavad rodod kinnikatmist see kaitseb taimi ka kevadtalvise päikesepõletuse eest.

Rododendronid (Azalea). Heitlehiste rododega on vähem muret, kui igihaljastega. Nad lasevad sügisel lehed maha ja pole tarvis karta, et päike lehti põletab või pikk talv neid muul viisil räsib.

Kasvupinnas peab olema happeline (pH 4-5,5), huumusrikkas ja poorne. Heitlehised rodod õitsevad igal aastal rikkalikult, kui kasvupinnas happeline püsib. Külmataluvus on neil suurepärane, kolmekümnekraadine pakane neid ei murra. Heitlehiste rodode lehed värvuvad sügisel enne varisemist kaunitesse sügisvärvidesse. Kui rododendron on lõpetanud oma õitsemise, murtakse närtsinud õisikud ära. Lopsakad kuivavad õisikud rikuvad kaua pöösa üldpilti, segavad uute võrsete kasvamist ja arenevad seemned kurnavad taime asjatult, kuna seemneid pole vaja saada.

Rododendron (azalea) 'Homebush'. Püstise kasvuga pöösas. Kõrgus 1.2-1.8m. Heitlehised tumerohelised lehed. Õitseb mais juunis. Roosad täidisõied. Vajab happelist, huumusrikast ja poorset pinnast. Eelistab poolvarjulist kasvukohta. Vastupidav sort.

Rododendron (azalea) 'White Lights'. Püstine, hästi hargnenud pöösas. Kõrgus 1.5m. Heitlehine, punane sügisvärv. Lumivalged lõhnavad õied kollaste triipudega. Vähenõudlik, vastupidav. Vajab happelist, huumusrikast ja poorset pinnast. Tuulevaikne. Külmakindel kuni -40 C.

Harilik sirel 'Alba'. Püstise kasvuga tihe ja suur pöösas. Kõrgus 2-3m. Valged lihtõied, õitseb mais juunis. Õitel on tugev iseloomulik lõhn. Leplik mulla suhtes. Sobib nii päikeseline kui poolvarjuline kasvukoht. Pärast õitsemist võiks kuivanud õisikud ära lõigata

Harilik sirel 'Charles Joly'. Kõrge, tugevakasvuline laiuv pöösas. Lehed on südajad, teritunud tipuga, rohelised. Õied on meeldiva tugeva lõhnaga, koondunud tihedatesse 20 cm pikkustesse püramiidjatesse koonustesse. Õied on purpurpunased. Õitseb mais- juunis. Armastab kasvada päikeselises kuni poolvarjulises kohas. Mullastiku suhtes on leplik. Sobib istutada üksikult ja rühmadena paljude teiste pöösaste ja kõrgemate püsililledega, aga ka omaette. Kõrgus 2,5-3 m.

Harilik sirel 'Katherine Havemeyer'. Lavendliroosade õitega. Õitseb juunis. Kõrge, tugevakasvuline laiuv pöösas. Lehed on südajad, teritunud tipuga, rohelised. Armastab kasvada päikeselises kuni poolvarjulises kohas. Mullastiku suhtes on leplik. Sobib istutada üksikult ja rühmadena paljude teiste pöösaste ja kõrgemate püsililledega, aga ka omaette. Kõrgus 2,5-3 m.

5.2. Okaspuud

Harilik elupuu 'Brabant' on spetsiaalselt hekitaimeks aretatud, koonilise võraga ja väga tihe. Okkad tumerohelised. Sort hoiab oma värvust ka talvel. Talub väga hästi pügamist. Elupuu eelistab päikeselist kuni poolvarjulist kasvukohta parasniisketel, kergelt happelistel kuni aluselistel viljakatel muldadel. Sobib hästi keskmise kõrgusega hekiks (2-3m). Noori taimi on soovitatav varakevadel varjutada päikse eest. Liik on väga tundlik põua suhtes.

Värd-jugapuu 'Hillii'. Laipüramiidse kasvuga tihe ja kompaktne okaspõõsas. Kasvukõrgus kuni 1,3m. Okkad tumerohelised. Kasvukoht poolvarjuline kuni varjuline. Eelistab parasniiskeid, mõõdukalt happelisi kuni tugevalt aluselisi muldasid. Talub hästi varju ja pügamist. Ida-jugapuu ja hariliku jugapuu ristand. Väga sobilik hekiks.

5.3. Roosid

Pargiroos 'Lac Majeau'. Kõrgus 1.5-2m. Lumivalgete suurte pooltäidisõitega pargiroos. Õitseb juunist septembrini. Tugeva lõhnaga, võrsed ilma ogadeta, lehed sametised hallika värvusega. Korduvõitseja, väga haigus- ja külmakindel, sobib ka kõige külmematesse kohtadesse. Talub ka kehvemaid muldasid.

Pargiroos 'Lydia Freimane'. Kõrgus 1.5-1.8m. Lillakaspunased keskmiselt täidetud suured õied. Õitseb juunist septembrini. Tugevakasvuline, laiuv põõsas. Leht suur, nahkjas. Võrsed okkalised. Meeldiva lõhnaga. Korduvõitseja. Kasvukoha suhtes ei ole eriti nõudlik.

Pargiroos 'Pink Grootendorst'. Kõrgus 1.2-1.8m. Õied väikesed ja asetsevad suurtes kobarates, beebiroosa nelgikujuline õis. Õitseb juunist septembrini. Võrsed ogadega. Põõsas on jõulise kasvuga. Lehed tumerohelised, läiketa. Kasvukoha suhtes ei ole eriti nõudlik.

Pargiroos 'Ritausma'. Kõrgus 1,5m. Võrsed jõulised, tugevad. Leht roheline, kare ja kortsuline. Noored võrsed magusa õuna lõhnaga. Õied õrnroosad kergelt lainelise servaga, täidetud õiekobarad. Kasvukoha suhtes vähem nõudlik. Külmakindel.

Pinnakatteroos 'Aspirin'. Kasvukuju madal ja laiuv. Kasvukõrgus kuni 50cm. Õied on pärlmuttervalged ja ilusa vormiga täidisõied. Õitseb juuni-august. Lehed on tumerohelised ja läikivad. Kasvukoht päikseline ja kasvumuld huumusrikas, neutraalne või happeline muld. Väga vastupidav seenhaigustele.

Pinnakatteroos 'The Fairy'. Kasvukujult madala laiuv põõsas. Kasvukõrgus kuni 50cm. Õied väikesed ja roosad, täidisõied suurtes kobarates. Õitseb rikkalikult jaanipäevast külmadeni. Lehed heleroohelised ja väikesed. Vastupidav jahukastele. Üks vanemaid ja populaarsemaid pinnakatteroose.

5.4. Ronitaimed

Roniv hortensia kasvab kuni 10 meetri kõrguseks. Varred liubuvad lühikeste ronijuurte abil tihedalt toele. Lehed on kuni 15 cm pikkused. Õied puhkevad juulis ja moodustavad suured rohekasvalged

taldrikukujulised õisikud. Talub hästi varju, õitseb sel juhul vähem, kuid kasvab kiiremini. Vajab rammusat mulda ja multsimist.

5.5. Marjapõõsad

Aed-karusmari 'Hinnonmäe punane'. Laiuv põõsas. Varasepoolne. Vili on punase värvusega, magus. Valmib juuli keskpaigas. Sobib värskelt lauale ja kompotiks. Põõsas keskmise kasvuga, hea talvekindlusega, jahukastele üpris vastupidav. Kasvatamiseks sobivad viljakad mullad. Jahukastekindel.

Must sõstar 'Varmas'. Keskmise kõrgusega veidi laiuv põõsas. Varajane. Marjad on mustad, läikivad, suured, asetsevad keskmise pikkusega kobarates keskmise tihedusega, korjatavad nii üksikmarjadena kui ka kobaratena. Viljaliha mahlane, väga hea maitsega. On väga head dessertmarjad, sobib ka töötlemiseks. Talvekindel ja hea vastupidavusega jahukaste ning üsna vastupidav sõstra-pahklesta suhtes.

Punane sõstar 'Jonkheer Van Tets'. Aretanud hollandlane J.Maars 1931.a. Viljad tumepunased, läikivad, suures, suht pikas kobaras. Viljaliha mahlakas, magushapu. Põõsas keskmise suurusega, kompaktne. Saagikas. Talvekindel. Seenhaigusi talub rahuldavalt.

Kännasmustikas 'Patriot'. Põõsa kasvukõrgus 1,5 – 1,8m. Suured sinised marjad valmivad järkjärgult juuli lõpus- augustis. Väga suure saagikusega.

Poolkõrge mustikas 'Alvar'. Soomes aretatud. Viljad keskmise suurusega, tumesinised, magusa maitsega. Marjad valmivad augusti alguses. Taim on 0,7-1m kõrgune, laius kuni 1m. Külmakindel. Eelistab päikeselist, tuulte eest varjatud kasvukohta, kerget happelist (pH 4,5-5,5) mulda. Ei talu seisvat vett. Isetolmleja, kuid saagikuse suurendamiseks tasub istutada lähedusse ka teisi kultuurmustika sorte

Poolkõrge mustikas 'North Blue'. Kännasmustika ja ahtalehise mustika ristand-poolkõrge mustikas. Kõrgus 0,8-1m. Viljad suured (mass 1,5-2,5 g), sinised, magushapud, valmivad kobaras järk-järgult. Viljad valmivad juuli lõpus-augustis. Taim on tugevasti harunev ja üsna püstine. Külmakindel. Eelistab päikeselist, tuulte eest varjatud kasvukohta, kerget happelist (pH 4,5-5,5) mulda. Ei talu seisvat pinnavett. Isetolmleja, kuid saagikuse suurendamiseks tasub istutada lähedusse ka teisi kultuurmustika sorte.

Harilik pohl 'Koralle'. Püstine kääbuspõõsas. Kõrgus 10-30cm. Lehed tumerohelised, nahkjad. Meenutab igati hariliku metsapohla. Levib võsunditega. Juunis on valge-roosa kellukjas õiekobar,

augustis punased marjad. Kasvab turbasel või liivakal happelisel metsamullal. Soovitavalt päikselisel ja kuival kasvukohal. Vähenõudlik.

Suureviljaline jõhvikas 'Early Black'. Kõrgus 0,2m. Roomav põõsas kuni 1,5m vartega, lühivõrsed ja õieraod püstised. Marjad suured tumepunased, meeldivalt vürtsika maitsega, väga varajane. Viljad valmivad juba augustis. lõpus. Moodustab väga tihedaid padjandeid, hea pinnakattetaim ning väga saagikas. Kaitsta kevadine päikesepõletuse ja kuivuse eest.

5.6. Püsikud

Madal aster 'Island Samoa'. Kompaktse kasvukujuga, kõrgus 25-30cm. Tumeroheline lehestik. Lillakad õied on suure kollase südamikuga. Pikk õitseaeg kestab juuli lõpust kuni oktoobri alguseni. Täispäike, parasniiske muld.

Aubrieeta 'Audrey Blue Shades'. Kõrgus 30cm. Igihaljad hallikasrohelised lehed. Õitseb mais. Sobib lubjane, huumusrikas, kuiv pinnas. Eelistab täispäikest, kuid kasvab ka poolvarjus. Kattub õitega nii, et lehti pole peaaegu näha. Talvine liigniiskus võib taime kahjustada. Peale õitsemist tagasi lõigata, et soodustada uut õitsemislainet. Varakevadise päikese eest on nende igihaljaid lehti soovitatav katta kuuseokstega.

Tähtkarvane hanerohi 'Old Gold'. Igihaljas padjandtaim. Kõrgus 10cm. Kollase- rohelise kirjud lehed on piklikud, maadligi hoidvad. Valged väikesed õied. Õitseb mais. Parasniisked kuni kuivad mullad, täispäike kuni poolvarjuline kasvukoht.

Hosta. Taimede kasutamiseks haljastuses on peamiseks põhjuseks on nende dekoratiivsed lehed. Kasvavad paremini niiskes toitainerikkas mullas. Hostad on hilise kevadise tärkamisega ja sügisesed öökülmad rikuvad lehe välimuse kiiresti. Õitseb juulis– augustis kellukakujuliste lillade või valgete õitega, mis asuvad tugevate varte otsas. Taime õitsemine on teisejärgulise tähtsusega. Ei armasta ümberistutamist. Mida vanem puhmas seda suurem ja dekoratiivsem. **Hosta 'Wide Brim'.** Laiad rohelised lehed kollase äärisega. Kõrgus 40-50cm. Lilla õied, õitseb juulis augustis. Külmakindel.

Igihaljas ibeeris 'Snowflake'. Kõrgus 10-20cm. Tumerohelised lehed. Säravvalged lõhnavad õied. Õitseb aprillis mais. Päiksepaisteline kasvukoht ja toitainerikas vett läbilaskev muld. Peale õitsemist lõigata kolmandiku võrra tagasi, et ergutada kasvu ja säilitada kompaktne kuju.

Karvane kadakkaer 'Silberteppich'. Madal, maapinda kattev. Kõrgus 10-20cm. Hõbevalgete karvaste lehtdega. Õied puhasvalged. Õitseb juunis juulis. Mullastiku suhtes ei ole nõudlik. Sobib

kuivem rähkmuld ja liiv, täispäikseline kasvukoht. Väga talvekindel.

Kukekannus 'Astolat'. Püstise kasvuga kõrge püsilill. Kõrgus 1,2m. Lehed moodustavad kompaktse puhma, mille kohale ilmuvad juunis piklikud ja tihedalt roosade õitega kaetud õisikud. Õitseb juunist septembrini. Päikseline kasvukoht, vett läbilaskev, huumusrikas kasvupinnas. Tuultele avatud kohas vajab toestamist. Pärast põhiõitsemist õisikukandjad eemaldatakse, et esile kutsuda õitsemise teine laine.

Kukekannus 'Galahad'. Kõrgekasvuline püsik Kõrgus 1-1,5m. Õitseb juunist septembrini valgete õisikutega. Pärast põhiõitsemist õisikukandjad eemaldatakse, et esile kutsuda õitsemise teine laine. Päikseline kasvukoht, vett läbilaskev, huumusrikas kasvupinnas.

Kukekannus 'Guardian White'. Kõrgekasvuline püsik. Kõrgus 0,75-1m. Õied valged. Õitseb juunis juulis. Pärast põhiõitsemist õisikukandjad eemaldatakse, et esile kutsuda õitsemise teine laine. Päikseline kasvukoht, vett läbilaskev, huumusrikas kasvupinnas.

Kukekannus 'Magic Fount. Sky Blue / White Bee'. Keskmise suurusega kukekannuse sort. Kõrgus 0,9-1m. Õied sinised, keskelt valge südamikuga. Õitseb juunist augustini. Sügavalt lõhised lehed moodustavad mitte eriti tiheda puhma. Põuda taluv, kuid paremaks kasvuks siiski keskmiselt niisket pinnast armastav.

Aed-leeklill 'Blue Paradise'. Kõrgekasvuline püsilill. Taimel on püstised lehistunud varred, mille tipus rikkalik õisik juulist septembrini. Sort on lillakas-siniste õitega, tugevalt lõhnavad. Vajab kasvamiseks päikeselist kuni poolvarjulist kasvukohta, parasniisket aiamulda. Kõrgus 70cm. Kõige sinisemate õitega leeklill.

Aed-leeklill 'David'. Kõrgus 80cm. Õitseb juulist septembrini. Õied valged, efektsed ja lõhnavad. Lehed rohelised. Vajab kasvamiseks päikeselist kuni poolvarjulist kasvukohta, parasniisket aiamulda. Aedfloksid vajavad põua ajal kastmist.

Aed-leeklill 'Katherine'. Kõrgus 70cm. Õitseb juulist septembrini. Lavendlililla õied valge südamikuga. Lehed rohelised. Vajab kasvamiseks päikeselist kuni poolvarjulist kasvukohta, parasniisket aiamulda. Aedfloksid vajavad põua ajal kastmist.

Nõeljalehine leeklill 'Moerheimii'. Madal padjandtaim. Kõrgus 10-15cm. Igihaljas. Lehed tumerohelised. Õitseb mais-juunis väikeste, ca 1,5cm läbimõõduga roosade õitega. Pinnasest eelistab toitainetevaest pinnast ja päikeselist kuni poolvarjulist kasvukohta.

Nõeljalehine leeklill 'Emerald Cushion Blue'. Madal padjandtaim. Kõrgus 10-15cm. Igihaljas. Nõeljate lehtedega. Õied helelillad. Õitseb mais juunis. Pikealine ja vähenõudlik. Kuivad kuni parasniisked mullad. Päikseline kuni poolvarjuline kasvukoht. Kevadpäike võib lehestikku põletada.

Idamagun 'Royal Wedding'. Kõrgus 60-70cm. Püstine püsik. Lõhistunud hallikasrohelised lehed. Suured valged, lehvikukujulised õied, südamik on purpurjas-must. Õitseb juunis juulis. Väga atraktiivne pilgupüüdja. Päikseline kasvukoht. Hea drenaažiga, liivane, kergelt savine muld.

Pojeng 'Gardenia'. Kõrgus 80-90cm. Lehed rohelised. Õied kreemikasvalged. Päikseline kuni poolvarjuline kasvukoht. Vajab kasvamiseks parasniisket, neutraalset kuni nõrgalt happelist, viljakat aiamulda.

Hambulislehtine priimula 'Blue Selection'. Madal puhmikuline. Kõrgus 30cm. Rohelised, väikesed lehed. Õied sinised, kerakujulised, õitseb mais juunis. Poolvarjuline kasvukoht. Hapeline huumusrikas muld.

Tipmine puksrohi 'Green Carpet' on läikiv tumeroheliste igihaljaste lehtedega poolpõõsas, moodustab tiheda vaiba. Kõrgus 15cm. Õitseb mais-juunis rohekasvalgete õitega. Ideaalne pinnakattetaim aia varjulises osas. Parasniiske muld.

Aed-päevaliilia 'Blizzard Bay'. Kõrgus 60-70cm. Keskmise kasvuga. Õied valged, lokilise servaga ja südamikust rohekaskollased. Õitseb juulis augustis. Täispäike kuni poolvari. Normaalne parasniiske aiamuld.

Aassalvei 'Fashionista Pretty in Pink'. Kõrgus 40-50cm. Suurte roosade õite ning rohelise lehestikuga püstine kompaktne puhmas. Õitseb juunist augustini. Kasvavad hästi päikesepaistelises kohas, vett hästi läbilaskval mullal. Peale õitsemist puhmas tugevalt tagasi lõigata, siis õitseb umbes kolme nädala pärast uuesti. Haiguste ja kahjurite vabad, kiire kasvuga, vähenõudlikud ja väga vastupidavad püsililled.

Metssalvei 'Blue Bouquetta'. Kõrgus 25-30cm. Pikad lillakassinised õisikud ja tumerohelised lehed. Puhmas on madal ja kompaktne. Õitseb juunist augustini. Lõika peale esimest õitsemist taim tagasi, et kutsuda esile teine õitsemine. Vähenõudlik ja väga vastupidav taim, kuid kasvab paremini

päikesepaistelises kohas ja keskmise viljakusega parasniiskel hea drenaažiga mullal.

Metssalvei 'Ostfriesland'. Keskmise kasvuga puhmikuline. Kõrgus 30-50cm. Helerohelised lõhnavad lehed. Sinakaslillad õied. Õitseb juunist augustini. Kehvem või tavaline keskmiselt viljakas aiamuld. Talub põuda. Täispäike. Pärast õitsemist tagasi lõigata, et paari nädala pärast moodustuksid uued õisikud.

Meelissõnajalg 'Crispa'. Puhmikuline roheliste lehtedega madalamakasvuline sõnajalg. Kõrgus 40-50cm. Sobib poolvarjuline kuni varjuline kasvukoht. Kergelt happeline, parasniiske pinnas.

Kaunis sügisaster 'Vibrant Dome'. Kõrgus kuni 50cm, laius 70cm. Õitseb augustist oktoobrini. Tumeroosad õied. Põua korral tuleks astreid kasta, sest nende suhteliselt nõrk pinnalähedane juurestik ei talu läbikuivamist.

Siberi valdsteinia. Valdsteinia meenutab esmapilgul maasikapuhmast, ainult õied on kollased. Paljundab ennast pea samuti, nagu maasikad, võsunditega. Siberi valdsteinia on igihaljas, kuid kevadel vajavad lehed osaliselt siiski eemaldamist - nad on talvega lihtsalt räsida saanud. Valdsteinia on nõus kasvama üsna igasugustes tingimustes - täispäikeses, poolvarjus ja ka varjus. Ta elab üle ka kuivema mulla. Loomulikult sobib ta aeda poolpimedaid puudealuseid katma või maja põhjakülge elavdama. Valdsteinia õitseb mais ja püsib värskelt rohelisena, kuni lumi katab.

5.7. Sibullilled

Krookus Mugulsibulbtaimede perekond võhumõõgaliste (*Iridaceae*) sugukonnas. Taime kõrgus on 10 - 15 cm, lehed kitsad ja juurmised, suured lehterjad õied asetsevad harilikult mitmekaupana, avanevad päikesepaistel, vili on kupar. Krookus on talvekindel, sobib kasvatamiseks peenral, murus, puude - pöösaste all, hekkide ja plankude ääres, potis, kastis ja mujal. Krookus eelistab kasvamiseks päikeselist, sõmera, vett hästi läbilaskva ning viljaka pinnasega kasvukohta. Krookused võivad kasvada samal kohal palju aastaid. Krookused sobivad suurepäraselt ka ajatamiseks. Nad vajavad 15 nädala pikkust külmaperioodi.

Nartsiss. Nartsiss eelistab kasvukohana päikeselist kuni poolvarjulist, vett hästi läbi laskva viljaka ning sõmera pinnasega parasniisket kasvukohta. Sobiv mahapaneku või ümberistutamise aeg Eesti oludes on august - september. Võib jääda samale kasvukohale mitmeks aastaks järjest. Nartsiss ei talu pikema ajalist liigniiskust ega pinnases seisvat vett. Kuid kui klump kasvab liialt täis ja õitsemine väheneb, siis suvel kasvuperioodi lõppedes pärast lehtede närbumist kaeva mugulad üles, eralda tütersibulad ja istuta uuesti maha. Sibulate vaheline kaugus peaks sõltuvalt nende suurusest olema 5 - 10 cm ning istutussügavus 3 sibula kõrgust arvestades juure kannast. Külmade eest kaitseks on

soovitav nartsisside kasvukoht katta talveks kuuseokste-, turba-, puulehtede- või muu käepärase materjaliga. Talvekate pannakse peale pärast pinnase külmumist hilissügisel ning eemaldatakse, kui päevane õhutemperatuur on kevadel püsivalt üle 0 kraadi.

Tulpe kasvatatakse samal kohal 1 - 3 aastat. Paljundamine toimub peamiselt tütarsibulatega. Tulbisibulate ülesvõtmiseks on optimaalne aeg siis, kui õievars on ülemise leheni kuivanud ja ülemine leht koltunud, kuid alumised veel mitte. Seejärel sibulad kuivatada. Sobivaim mahapaneku aeg Eesti oludes on september. Parim istutussügavus on 3 sibula kõrgus. Lillesibulate üldine istutamise rusikareegel on, et nad peaksid saama maamulda 6 nädalat enne pinnase püsivat külmumist.

6. HALJASTUSE RAJAMISE NÕUDED

6.1. Kasvualuse koostis, lõimis, kogus, paksus ja pinnaseanalüüsi normväärtused

Kasvualused mõõdetakse, koostis valitakse ja valmistatakse igale taimele või rühmale aluspinnasest, kasvukohast ja kasutusotstarbest sõltuval viisil. Kasvualuse toitainesisaldus, happelisus, läbilaske- ja takistusvõime ning püsivus selgitatakse välja mullaanalüüside abil. Kasvualuse proovid võetakse mitmest kohast, järgides asjakohaseid juhiseid.

Olemasolev kasvupinnas tuleb ära koorida ja uus puhas muld asemele tuua.

Kasvualus ei tohi sisaldada pehastuvaid ehitusjäätmekive, segavaid kive või rahne ega muid taimestikule võõraid ja kahjulikke aineid.

Kasvualus on kandev ja mahumassilt selline, et taimed kinnituvad maasse ($900...1200\text{kg/m}^3$). Kasvualuse poorsus peab olema vähemalt 40%.

Istutuste kasvualustes ei tohi olla kive enam kui 2 kaaluprotsenti.

Kasvualus peab üleni ja kogu sügavuselt olema ühtlane. Valmis kasvualuse pinnal ei tohi olla segavaid ebatasasusi ega vett koguvaid lohke. Põhja kalle peab juhtima vee põõsastest/püsikutest eemale, et vältida kastmis- ja pinnasevee seismajäämist juurte alla.

Uus kasvumuld peab olema ühtlase kvaliteediga. Haljastuse rajaja peab kontrollima mulla sobivust, võttes vajaduse korral mullaproovid ja tellides analüüsid. Proovid võetakse mitmest kohast, järgides asjakohaseid juhiseid. Muld ei tohi sisaldada mitmeaastaste umbrohtude juuri. Sobivaim on looduslik muld, mis sisaldab juurdumiseks ja kasvamiseks sobivaid mikroorganisme. Kui tehismullas,

põllumullas ning puukoolist pärit taimede mullas puuduvad puule kasulikud seeneniidistik ja mikroorganismid, võib kasvumulda lisada biostimulante.

6.2. Istutusaugu mõõtmed, hekkidel ka kraavi mõõtmed. Istutusaeg

Harilikust elupuust heki kasvualuse sügavus 800mm.

Põõsaste rühmaistutuste kasvualuse sügavus on 600mm.

Püsikute kasvualuse sügavus 400mm.

Nõuistikuid võib istutada aasta läbi (v.a suurema kui -10°C külmaga), mullapalliga istikuid ainult vegetatsiooniperioodil.

6.3. Taimeliik, päritolu ja suurus

Taimmaterjali valikul tuleb eelistada Eesti päritolu ja siin mitmeid talvi üle elanud taimi.

Taimeliigid ja istikute suurus on valitud arvestades kasutuseesmärki ja kasvukoha tingimusi, näit. looduslikku kasvuvööndit, ehitusplatsi mikrokliimat, niiskustingimusi ja aluspinnast. Liigi valikut mõjustab ka puu lõplik suurus ja kasvukiirus.

6.4. Taimede transport ja hoiustamine enne istutamist

Taimede transportimisel jälgida, et juured ja mullapallid ära ei kuivaks. Vajadusel hoida taimi enne istutamist vees. Istutusaук kaevata mullapallist suurem. Lehtpõõsastel võib istutusaugu mulla sisse segada hästi lagunenenud komposti. Okaspuudel tuleb istutusaук täita kergema aiamullaga.

Mullapalliga ja nõuistikuid tohib tõsta vaid juurepallist. Transpordil ja istutuskohale ladustamisel tuleb juuri kaitsta kuivamise eest. Taimede juured peavad olema alati niisked, kevadel tuleb noori võrseid vihmutada.

Kui hangitud taimi ei saa kohe maha istutada, võib neid säilitada, päikese ja tuule eest varjatud kohas kuni kaks nädalat.

6.5. Taimede istutusvahed ja kaugused istutusala servast ja ümbritsevatest tarinditest

Istutatav madalhaljastuse ja seda ümbritseva tarindi vahele peab jääma 40-50cm laiune vaba ala, et niitmisel ei vigastataks madalhaljastuse oksid.

6.6. Taimede istutamine

Spetsiaalsesse juurepakkekangasse ja kummivõrku pakitud mullapallidel pole vaja riidet istutamiseks eemaldada. Küll aga tuleb lahti lõigata sõlmed ja olemasolul eemaldada kummipaelad. Potis kasvanud istikul eemaldada pott ettevaatlikult, et mitte vigastada mullapalli. Taim asetada auku jälgides põhja-lõuna suunda, dekoratiivsust ja juurekaela, mis peab jääma samale sügavusele nagu enne.

Vigastatud juured tuleb tagasi lõigata ning jälgida, et juured ei jääks istutusauku keerdus ega otsad ülespidi. Muld tuleb taimede ümber tugevasti kinni suruda ja moodustada istutusaugu ümber mullast kastmisnõgu. Kasta korralikult.

Puud ja põõsad tuleb istutada nii, et juurekael jääks (pärast hilisemat pinnase vajumist) maapinnaga ühele tasandile või sellest 1–2 cm kõrgemale. Istutamisel tuleb kasvumuld kiht-kihilt suruda vastu taime juurestikku. Istutatud taimed ei tohi olla viltu.

Transportimisel vigastatud ja murdunud oksad eemaldada.

Ehitustööde käigus rikutud või kahjustatud haljasalad tuleb taastada.

6.7. Kasutatav kattematerjal ja selle paksus

Istutusalade katteks kasutada tekstiilmultši (A PGI, tüüp Agryl M), mis omakorda katta 50mm paksuse kihina männikooremultši (0-15mm) / dekoratiivset killustiku (Inkoo mustjaspunakas tardkivikillustik frak. 6-12mm), vältimaks umbrohtude kasvu, hoidmaks mikrokliimat ja niiskustasakaalu ning andmaks lagunedes vajalikke toitaineid pinnasesse. Männikooremultši tükkide suurus ei tohi olla üle 5 cm, see ei tohi sisaldada alla 1 cm suurusega koorepuru üle 20 % üldmahust, umbrohuseemneid, - juuri või -risoome, mürkemikaale, mulda ega kive.

Tekstiilmultš (e.ppeenrakangas) paigaldatakse pärast istutustööde lõppu niiskele ja umbrohist puhastatud mullapinnale. Kui kangast jätkatakse, siis asetatakse kanga servad teineteise peale vähemalt 10 cm ulatuses. Kanga peale pannakse männikooremultš. Valmis multšikate peab olema ühtlase paksusega ega tohi olla segunenud mullaga.

Põõsaste istikute ümbruses tuleb jätta 10cm multšivaba raadius, et vältida haigustesse nakatumist. Multš tuleb laotada niiskele pinnasele. Pindasid multšitakse kuni 3 aastat või seni, kuni taimed on saavutanud liigiomase juurdekasvu.

6.8. Väetamine ja kastmine

Istutatud pöösaid tuleb kohe kasta peale istutamist. Kasta tuleb ka vihma perioodil. Samuti tuleb kasta püsikuid.

Kastmine on olulisim hooldustöö esimese kahe-kolme aasta jooksul pärast istutamist. Kasta tuleb haljastusega (hekk, pöösad, püsikud) alasid ning seda tuleb teha esimesel varakevadel peale istutamist. Kevadel ja suvel võiks pöösaid kasta üle nädala ja anda korraga rohkem vett – pöösale vähemalt 30l. Mõne aasta pärast, kui pöösad on juba kindlalt kasvama läinud, tuleb neid kasta ainult kestva põua korral, kui teisedki taimed ja murud hakkavad näitama närbumise märke.

Pöösaste väetamist pole vaja teha vähemalt 5 aastat, kui istutamisel kasutati head mulda, lisati põhiväetisi või komposti. Väetamise vajadus hiljem selgub mullaanalüüsi tulemusel või visuaalseid märke jälgides: lühikesed juurdekasvud, vähene õitsemine, ebaühtlase suurusega lehed jms.

Iga kolme kuni viie aasta tagant tuleks siiski pöösaid väetada, sest lämmastik (N) parandab juurdekasvu ja rohelist lopsakust, fosfor (P) parandab õitsemist ja kaalium (K) tugevdab juurestikku ja vastupidavust talvele. Väetada tuleb kevadel üldväetisega või täisväetisega, puistades seda pöösa alla oksteringi välispiirile. Kui pöösaalused on kanga ja multšiga kaetud, tuleb need üles tõsta ja väetis juure piirkonda laiali raputada.

Okaspöösad vajavad spetsiaalväetist, üldväetisega neid ei väetata.

6.9. Muru rajamine

Enne istutusaladele lõppviimistluse andmist tuleb vedada murumuld ja rajada muru. Hea muru saamiseks peaks murumuld (kihi paksus 150mm) olema toitaineerikas liivsavimuld. Mulla reaktsioon peaks olema neutraalne. Muld ei ole sobiv kui ta on halvasti vett läbilaskev ja õhupoorid on täidetud veega. Muru kasvualustes ei tohi olla üle 20 mm suurusi kive. Valmis murualune pind peab olema tasane ja seal ei tohi olla vettkoguvaid lohke ega paljandeid.

Lõpptulemuseks peab olema hea talvekindlusega, tallamisele vastupidav ja ilusa välimusega muru.

Muruseemne ja mullaparandusainete kvaliteet peab olema tarnija poolt dokumentaalselt tõendatud.

7. OLEMASOLEVATE PUUDE JA TAIMESTIKU SÄILITAMINE

Olemasolevatele puudele ja pöösastele säilitada piisavad kasvutingimused EVS 843:2016 nõuetele. Olemasolevat säilitatavat kõrg- ja madalhaljastust tuleb ehitustööde käigus kaitsta kogu ehitusala

territooriumil. Olemasolevate puude juurestiku kaitsealas, mida arvutatakse järgmiselt: tüve rinnasläbimõõt $\text{cm} \times 0,12 = \text{kaitseala raadius meetrites}$, ja lähemal kui 3m tuleb kaevetöid teostada käsitsi.

Olemasoleva haljastuse kaitsmisel tuleb tähelepanu pöörata tüvele, võrale ja juurestikule. Samuti ei tohi rikkuda taime toitainet ja veemajandust. Vältida tuleb taime lähiümbruses pinnase tihendumist. Eriti tuleb jälgida, et puude juurekaelal säilitatakse endine kõrgus (mulla kuhjamine juurekaelale hävitab puu), või nähakse ette selle säilitamine ehituslike abinõudega (tugimüürid).

Üksikpuu kaitse on mitmel tasandil. Kui puu lähedal peavad liikuma mehhanismid, tuleb kaitsta nii juurestiku, tüve kui ka võra. Tüvi tuleks ümbritseda 4m kõrguseni vähemalt 50x100mm plankkaitsega, kusjuures tüve ja laudise vahel peab olema pehme puhver ning tüve külge naelutamine ja kruvimine on keelatud. Laiuvad säilitatavad oksad tuleks siduda üles. Üksikud okaspuud piirata kaitsetaraga tervenisti.

Enamike puude juured jäävad 1-1,2 m sügavusele. Enamik aktiivselt funktsioneerivaist ja taimi veega varustatavatest peenjuurtest paikneb ülemises 40-sentimeetrise tusedusega mullakihis, kus on soodsad õhustamistingimused. Sügavamale ulatuvad puud maapinda ankurdavad juured. Juurestiku kaitseks on vajalik laotada mullale kaitsekangas ja sellele vähemalt 25cm paksune liiva, kruusa või killustiku kiht, mis pärast tööde lõppu koristatakse. Kõiki kaevetöödel vigastatud juured tuleb tagasi lõigata terve osani, lõiked peavad olema juurega risti, et lõikepind oleks minimaalne. Võimalusel tuleks kaevetööd planeerida perioodile hilissügisest kuni kevade alguseni, kui puud on puhkeseisundis ja tarbivad vähe vett ning juurestiku kadu olulist mõju ei avalda. Kevadel on juurte taastumisvõime suurim.

8. EHITUSTÖÖDE KVALITEEDINÕUDED, JUHISED TÖÖDE TEGEMISEKS

Ehitustööde kvaliteet peab vastama MaaRYL 2010 ja TarindiRYL 2010 poolt esitatud tingimustele.

Ehitustööd tuleb teostada vastavuses Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja õigusaktidega.

Tarindid valmistada, paigaldada ja ehitustöid teha kehtivate määruste, normide ning HEA EHITUSTAVA (ET – 1 0207-0068) reeglite kohaselt. Ehitustöödel juhendada Maa RYL 2010 nõuetest. Valdkonnad, kus Eesti ehitusnormid puuduvad, on aluseks võetud Soome ehitusnormid ja juhised.

8.1. Keskkonnakaitse

Töövõtja vastutab ehitusperioodil keskkonnakaitse eest ehitusplatsil ja selle kõrval oleval alal vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele seadustele ja nõuetele ning Tellija antud juhistele.

Kogu ehituspraht tuleb kokku korjata ja ehitusplatsilt ära vedada konteinerites või muul kindlal transpordivahendil selleks ette nähtud kohale.

Töövõtjale ja alltöövõtjale on rangelt keelatud matta ehitusjäätmekid või neid põletada.

Ehitustööde lõpetamisel tuleb kõik ajutised teed, ehitised ja rajatised lammutada või üles kaevata, praht ja jäätmed tuleb ehitusplatsilt ära vedada ette nähtud kohta.

9. TAIMEDE HOOLDUS

Õige projekteerimisega ja ehitamisega saab hooldustöid aias vähendada aastaks ette. Kastmisvajadus ja väetamistarve vähenevad kui kasutada spetsiaalseid väetisi ja substraate.

Eesti ilmastikus on kaks tegurit, millega tuleb igal sammul arvestada. Esiteks vesi sademetena maapinnal ja pinnases. Teiseks talvekülm õhus, materjalides ja mullas.

Kastmine on olulisem hooldustöö esimese kahe kolme aasta jooksul pärast istutamist. Kevadel ja suvel võiks pöösaid kasta üle nädala. Mõne aasta möödudes, tuleb taimi kasta ainult kestva põua korral.

Pöösaste väetamist pole vaja teha vähemalt 5 aastat, kui istutamisel kasutada head mulda, lisada põhiväärtust või komposti.

Korras ja puhas tuleb hoida püsikute aluspinnas, umbrohi ära kitkuda, kohendada koorepuru või muud multši. Kevadel koristada püsilillede kuivanud pealsed ja lõigata välja pöösastel mittevajalikud oksad.

9.1. Okaspuud ja pöösad

Lõikamine

Okaspuud reeglina lõikamist ei vaja. Piisab kui lõigatakse maha topeltladvad ning seotakse ladvavõrsed üles.

Kuiva sügise korral tuleb okaspuid hoolikalt kasta, et neid paremini talveks ette valmistada. Kastetakse kas varahommikul või õhtul. Kasta tuleks harva kuid põhjalikult. Kastes sageli väikestes

kogustes ja tihti moodustub taimedel pinnapealne juurestik, mis on põuakartlik.

Väetamine

Esimesel aastal peale taimede istutamist pole väetamine vajalik. Järgnevatel aastatel on okaspuid soovitatav väetada spetsiaalse väetisega(näit. Kekkila).

Katmine

Varakevadine päike on kõige ohtlikum veebruaris-märtsis, siis kui maapind on veel külmunud. Päikesekahjustuse vältimiseks tuleks taimed katta varjutuskangaga või madalamad kuuseokstega.

9.2. Lehtpõõsad (heitlehised)

Noorendamine ja kärpimine

Kuna taime juured ja võra on omavahel tasakaalus, kasvatab kärbitud võraga põõsas kiiresti palju uusi oksa, mille lehestik on värvikam ja mis õitsevad(sirel, hortensia) rikkalikumalt kui vanad.

Väetamine

Mullas olevate mikroorganismide turgutamiseks tuleks iga või üle aasta veidi komposti juurde anda. Lehtpõõsate all piisab orgaanilisest multšist, mille alumist kihti mikroorganismid pidevalt lagundavad ja mulda tassivad. Multši on hea täiendada kevadel lämmastikväetisega.

Väetamise kuldreegel on: lämmastikväetist antakse taimedele mais ja juunis, fosforväetisi juulist septembrini. suve teisel poolel lämmastikuga kasvama sunnitud taimed ei puitu sügiseks ja külmakindaldki taimed võivad hukkuda.

Katmine

Projekteeritud lehtpõõsad katmist ei vaja.

9.3. Rododend

Lõikamine

Rodosid on hea kujundada, et sundida põõsast harunema. Lõigata maha tipupung, siis hakkab põõsas kõrvalpungadest uusi harusid ajama. Rododel tuleb õitsenud õied ära lõigata, sest seemnete küpsetamine kurnab põõsast asjatult.

Rodosid on vaja regulaarselt kasta kevadest kuni uute võrsete kasvu lõpuni.

Väetamine

Rodode kultuursordid on nõudlikud väetamise suhtes. Väetada tohib ainult varakevadel. Väetamiseks sobivad hästi granuleeritud kloori mitte sisaldavad täisväetised, nagu näiteks Kemira Horti 3 või mõned muud spetsväetised. Väetiseks ei sobi kiiretoimelised vedelväetised ega sõnnik. Ilma väetamata taimed hakkavad õitsema eakama põõsana ja ei moodusta nii rikkalikult õiepungi.

Rodode kasvatamisel on oluliseks teguriks nende multsimine. Igal sügisel tuleks rododele lisada happelist multši metsakõdu, lehtede ja turba segust.

Katmine

Igihaljaid rodosid on vaja katta kevadtalvise päikese eest. Lihtsaim moodus selleks on kuuseoksad, kuid samas võib kasutada selleks ka spetsiaalset kangast. Kui rodod on veel õrnema kasvuga siis oleks soovitatav sügisel rodo oksad üldse kokku siduda.

9.4. Pargiroosid

Lõikamine

Pargiroose tuleb igal kevadel lõigata. Neid lõigatakse siis kui nad alustavad elutegevust ja öökülmade ohtu enam ei ole. Pargiroosid lõigatakse tagasi oksa või võrse välisküljel oleva silma pealt. Samuti lõigata välja kuivanud ning talve jooksul külmunud oksad.

Kuna peaaegu kõik roosid, vaatamata sellele, millisesse rühm nad kuuluvad, on alusele poogitud ja aluselt kipub tihti metsikuid võrseid kasvama. Need tuleb otse aluselt väljakasvamise kohalt ära lõigata. Kui metsikuid võrseid ära ei lõika, võtavad nad varsti võimust ja poogitud osa närtsib. Juurevõrseid on kerge ära tunda, kuna nad erinevad poogitud osast oma kasvuviisi ja välimuse poolest ning kasvavad välja otse mullast.

Põhiliselt tuleb pargiroosi põõsaid harvendada, lõigates välja kas maapinnalt või ülaltpoolt koort kasvu kõik vananenud oksad kuni 1/3 okste üldarvust. üheaastasi oksi kärpida 1/3 võrra.

Kui tahetakse, et põõsas õitseks rikkalikumalt siis võib põõsastel eemaldada äraõitsenud õied. Põõsas küll õitseb siis rikkalikumalt, aga ei moodusta sügisel enam vilju.

Väetamine

Pargirooside väetamiseks sobib nii kõdunenud laudasõnnik, täisväetis (NPK mikro) kui ka müügil olev spetsiaalne roosiväetis. Väetis tuleb hoolikalt mulda segada ja järgida tuleks ka pakendil antud koguse suurust.

Katmine

Pargiroosid talveks katet ei vaja

9.5. Püsililled

Lõikamine

Hilisügisel lõigata maha püsikute lamandunud ja/või kuivanud varred, mis ei ole mõeldud talviseks silmarõõmuks.

Padjandtaimedele on vajalik teha aeg-ajalt noorenduskuuri, et vältida padjandi laiguliseks muutumist(vanad ja uued osad koos). Selleks on vaja taime mõnikord piirata (varte ja lehtede tagasilõikamine).

Väetamine

Kõrgemakasvuliste püsilillede kasvuaegseks väetamiseks kasutada orgaanilist väetist. Orgaanilistest väetistest sobib kõige enam kõdunenud või komposteeritud veisesõnnik.

Madalakasvuliste püsikute väetamiseks kasutada mieraalväetisega rikastatud komposti. See valmistatakse turba- või lehemullast, või isegi tavalisest aiamullast.

Varjutaimedele on heaks väetiseks kõdunenud puulehed ning metsakõdumuld.

Lämmastikväetisi antakse püsililledele suhteliselt harva.

Katmine

Püsililled on suhteliselt talvekindlad ning keskmistel talvedel katet ei vaja.

10. KASTMISSÜSTEEM

Hooldustööd lihtsustamiseks võib krundil välja ehitada kastmissüsteemi.

Automaatse kastmissüsteemi rajamiseks tuleks pöörduda splinker süsteemide esindaja ja maaletooja poole näiteks firma OÜ Water Boys System. Firmad pakuvad ka mitteautomaatsed süsteeme, mis põhinevad veevõtukohtade väljaehitamisel kogu krundi ulatuses.

